

Številka: 00104-412/2020/5
Datum: 14. 10. 2020

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi z razpisi za krepitev slovenske nacionalne identitete

Poslanec Državnega zbora Zmago Jelinčič Plemeniti je na Vlado Republike Slovenije naslovil poslansko »pobudo, da v prihodnjem proračunskem letu zagotovi sredstva za razpis za organizacije v javnem interesu, ki spodbujajo slovensko nacionalno identiteto«.

Vlada Republike Slovenije odgovarja:

Vlada Republike Slovenije se zaveda, da je bistveni element identitete Slovenije kultura, posebej pa naša kulturna dediščina, tako snovna kot nesnovna. V Strategiji kulturne dediščine je zapisano, da je njeno izhodišče načelo celostnega ohranjanja dediščine kot temelja nacionalne identitete, kulturne raznolikosti Slovenije (ki se prepleta z izjemno krajinsko in biotsko raznovrstnostjo), privlačnosti naše države za življenje naših državljanov, izobraževanje, razvoj, umetniško ustvarjanje, turizem in druge gospodarske dejavnosti. Zato si Vlada Republike Slovenije vedno prizadeva, da bi bili kulturna krajina in simbolni objekti, kakor so npr. Aljažev stolp, Bled z otokom in gradom in drugi spomeniki državnega ali lokalnega pomena, ustrezno ohranjeni in dostopni vsem. Temu so namenjeni vsi razpisi za ohranjanje kulturne dediščine in kontinuirana prizadevanja za pridobitev dodatnih sredstev zanjo in s tem za identiteto vsakega državljana Slovenije in naše države kot celote.

Posamezni poslanci so poudarili, da bi lahko 17. 3. 1998 vpisali med pomembnejše datume v zgodovini slovenske kulture po osamosvojitvi, saj je bil takrat sprejet prvi zakon o »kulturnem tolarju« - tj. Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 24/98). Enako velja za 26. 11. 2019, ko je bil sprejet Zakon o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 73/19). Promocija identitete države je vtkana v vsakodnevno delo konservatorjev in kustosov. Ministrstvo za kulturo je zelo aktiven deležnik pri oblikovanju kulturno-umetnostne vzgoje v vrtcih šolah na vseh stopnjah. Ministrstvo za kulturo redno sodeluje tudi z drugimi institucijami ter društvi, ki ohranjajo in promovirajo našo kulturno dediščino.

Vlada Republike Slovenije si prizadeva doseči večjo prepoznavnost naše izjemne dediščine tudi z njenim vključevanjem na mednarodne sezname. Pred osamosvojitvijo je imela Slovenija na seznamih UNESCO zgolj Škocjanske jame, sedaj ima tudi dediščino živega srebra v Idriji (skupaj s španskim Almadenom) in prazgodovinska kolišča okoli Alp na Ljubljanskem barju (skupaj z Avstrijo, Francijo, Nemčijo, Italijo in Švico). Slovenskim strokovnjakom s področja narave je v večnacionalno spomeniško območje starodavnih in prvinskih bukovih gozdov uspelo priključiti tudi slovenski območji

(Zdrocle in Krokari). V uradnem postopku evalvacije sta še dva predloga - izbrana Plečnikova dela v Ljubljani in območje klasičnega Krasa.

Republika Slovenija ima tudi svetovno pomembno nesnovno dediščino. Na UNESCO Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva je vpisala štiri elemente: Škofjeloški pasijon, Obhode kurentov, Veščine suhozidne gradnje in Klekljanje čipk v Sloveniji. V Parizu je vložen še večnacionalni predlog za uvrstitev vzreje lipincev na ta seznam.

Zelo odmevne so uvrstitve naših spomenikov na seznam dediščine z Znakom evropske kulturne dediščine (vseh lokacij v Evropi skupaj je trenutno zgoj 48). Nosilki znaka sta Bolnišnica Franja in Spominska cerkva Svetega Duha v Javorci. Ponosni smo, da ima od leta 2020 ta znak tudi Prešernova Zdravljica kot ključni element slovenske identitete in kot naš zaščitni znak v multikulturni Evropi.

Vsako leto, vse od osamosvojitve naprej, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije s podporo Ministrstva za kulturo organizira Dneve evropske kulturne dediščine in Teden kulturne dediščine. Letos bo ta teden med 26. 9. in 10. 10. 2020. Osnovni moto letošnjih prireditelj po vsej Sloveniji je Spoznaj? Varuj! Ohrani. Na prireditvah sodelujejo vse generacije, od predšolskih otrok do upokojencev. Ta projekt najbolj kontinuirano ohranja nacionalno in lokalne identitete in vzgaja za domoljubje v Sloveniji s pomočjo dediščine.

Posamezne dogodke, povezane s promocijo dediščine in s tem z našo identiteto, organizirajo profesionalci in prostovoljci povsod po državi. Številne so akcije, ki jih organizirajo kulturno zavedni državljani brez državne ali občinske finančne podpore. Pri prenovah kulturne dediščine, zlasti na podeželju, sodelujejo lastniki in prostovoljci. V tem mesecu so prostovoljci na primer čistili okolico gradu Zavrč. V medijih so žal premalo odmevne manjše pobude, npr. akcija, da se na izstopajoče kulturne objekte (kot sta Ljubljanski in Blejski grad) izobesi slovenske zastave in s tem poudarja pripadnost Sloveniji.

Slovenski jezik je najimenitnejša sestavina nematerialne kulturne dediščine in kot identifikacijski simbol slovenskega naroda in države podstat slovenske nacionalne identitete. Zato Vlada Republike Slovenije preko Ministrstva za kulturo zagotavlja sredstva za promocijo, uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika ter izvajanje nacionalnega programa za jezikovno politiko. Med osrednjimi cilji jezikovne politike je namreč oblikovanje skupnosti samostojnih govorcev in govork z razvito jezikovno zmožnostjo v slovenščini in visoko stopnjo jezikovne samozavesti. Tako se z redno finančno podporo projektom, ki spodbujajo stalno jezikovno izpopolnjevanje mladine in odraslih ter branje, utrjuje slovensko nacionalno identiteto.

Ministrstvo za kulturo izvaja javne razpise in pozive ter neposredne pozive za javne zavode za kulturne dejavnosti na področju uprizoritvenih, glasbenih, vizualnih in intermedijskih umetnosti ter na področju založništva, ki so opredeljeni v 4. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNORG; v nadaljnjem besedilu: ZUJK).

Posebna pozornost je vsako leto posvečena osebnostim, ki so pomembno zaznamovale slovensko kulturno in narodno zgodovino. Vlada Republike Slovenije je leto 2021 razglasila za Ipavčevo in Jurčičevo leto.

Slovenska nacionalna identiteta se spodbuja tudi prek letnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev pri Ministrstvu za kulturo. Ohranjanje slovenske nacionalne in kulturne identitete je namreč v skladu s 4. členom Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US in 67/19 – odl. US) del javnega interesa na področju medijev, za uresničevanje katerega Republika Slovenija zagotavlja finančna sredstva v državnem proračunu.

Vlada Republike Slovenije meni, da ni smiselno uvesti posebnega razpisa za organizacije v javnem interesu, ki spodbuja slovensko nacionalno identiteto, saj je to eden od elementov, skozi katerega se na podlagi 8. člena ZUJIK zagotavlja javni interes za kulturo, ne pa samostojno razpisno področje.